

PROGRAM NAUCZANIA
Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st.
Im. I. J. Paderewskiego
w Krakowie

PRZEDMIOT GŁÓWNY - GITARA

Sekcja Instrumentów Smyczkowych i Gitary
„HAPPY STRINGS”

Opracował
mgr Robert Ciborowski

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie muzyk
Przedmiot główny – gitara

Na podstawie art. 46a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r.
– Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2019r. poz. 1148,1078 i 1287) oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019r. stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 717):

KRAKÓW 2019

SPIS TREŚCI

- 1. WSTĘP - 3**
- 2. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE - 4**
- 3. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE - 5**
- 4. KRYTERIA OCENIANIA UCZNIĄ - 13**
- 5. WYMAGANY ROCZNY MINIMALNY ZAKRES LITERATURY MUZYCZNEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH KLAS ORAZ PROGRAM EGZAMINU PROMOCYJNEGO - 14**
- 6. EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA - 17**
- 7. LITERATURA GITAROWA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE NAUCZANIA - 18**
- 8. GRA A VISTA - 20**

WSTĘP

Program nauczania przedmiotu *gitara* dla szkoły muzycznej I st. został napisany w oparciu o projekt nowej Podstawy programowej. Swoją konstrukcją wzorował się na programie pani Ewy Kowar-Mikołajczyk oraz pani Anny Rzymyszkiewicz. Ogólne zagadnienia, koncepcja i niektóre punkty programu obu pań zostały tutaj wiernie zaadoptowane na potrzeby niniejszego programu. Różnice występują tylko w metodach i szczegółowych zagadnieniach dotyczących specyfiki nauczania gry na gitarze.

Celem niniejszego programu jest zdobycie przez ucznia podstawowych umiejętności gry na gitarze. Tempo nauczania poszczególnych zagadnień może być swobodnie i indywidualnie dostosowane do predyspozycji i umiejętności podopiecznych. Rolą nauczyciela będzie aktywizowanie dziecka do doskonalenia tych umiejętności oraz podejmowanie działań pozwalających na ich pełne rozwinięcie. Stopień trudności programu dostosowujemy do poziomu zaawansowania ucznia. Umiejętności wykraczające poza podstawę zaznaczone są kursywą. Młody człowiek kończący szkołę muzyczną I stopnia ma być przygotowany do czynnego uczestnictwa w amatorskim życiu muzycznym, na które składa się koncertowanie solowe i zespołowe, powinien również posiadać podstawy umożliwiające mu kontynuowanie nauki w szkole muzycznej II stopnia.

Zgodnie z podstawą programową dla przedmiotu gitara w programie wyróżniono trzy obszary edukacyjne oraz przytoczono osobno ważny obszar dotyczący gry a vista. Program dzieli się materiałowo na etapy zamiast na klasy co daje możliwość dostosowywania tempa jego realizacji dla poszczególnych uczniów. Nie ma wyznaczonej granicy czasowej dla etapów. Jediną granicę przyjmujemy dla ostatniego etapu kończącego edukację w VIII klasie szkoły muzycznej I stopnia, gdzie określone są umiejętności dla absolwenta szkoły I stopnia w specjalności gitara.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości na muzykę

Uczeń:

- 1) pod kierunkiem nauczyciela rozwija swoje zainteresowania, wrażliwość i wyobraźnię muzyczną oraz naturalną potrzebę ekspresji twórczej;
- 2) kształtuje swój smak i gust muzyczny;
- 3) poznaje pojęcia i terminy muzyczne, historię gitary, jej budowę i zasady konserwacji;
- 4) uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych i poznaje literaturę muzyczną przedmiotu.

2. Kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) poznaje podstawy gry na instrumencie: prawidłowe funkcjonowanie aparatu gry, elementy techniki gitarowej oraz środki wyrazu artystycznego;
- 2) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną do zrozumienia i wykonywania utworów;
- 3) poznaje notację muzyczną (w tym oznaczenia notacji gitarowej), kształci umiejętność odczytywania muzycznego sensu utworu oraz grę a vista prostych utworów solowych i kameralnych;
- 4) poznaje sposoby efektywnej pracy, kształci nawyki systematycznego i świadomego ćwiczenia oraz samodzielnego opracowywania krótkich i łatwych utworów oraz świadomego korygowania błędów.

3. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) potrafi publicznie prezentować swoje umiejętności, zna zasady obycia estradowego, kształci umiejętności koncentracji oraz radzenia sobie z treścią;
- 2) aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska (solista, kameralista, akompaniator);
- 3) potrafi współpracować z innymi wykonawcami;
- 4) kształtuje własny gust estetyczny.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości na muzykę

E t a p p i e r w s z y :

Uczeń:

- rozwija zainteresowania i uzdolnienia muzyczne;
- uczestniczy jako świadomy odbiorca w życiu muzycznym szkoły i w wydarzeniach kulturalnych poza szkołą;
- zna podstawy budowy gitary klasycznej, zasady użytkowania, strojenia, wymiany strun i konserwacji instrumentu;
- przestrzega zasad dobrego wychowania.

E t a p d r u g i :

Uczeń:

- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne;
- świadomie korzysta z nagrań muzycznych i ze źródeł informacji;
- zna historię gitary i muzyki gitarowej w zakresie podstawowym;
- rozróżnia rodzaje gitar;
- poznaje literaturę gitarową z różnych epok;
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego.

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej,
- słucha wskazanych przez nauczyciela nagrań (np. serwis Youtube, Spotify etc.) w celu kształcenia umiejętności rozróżniania podstawowych gatunków muzycznych (odróżnia muzykę ludową od klasycznej, czy rozrywkowej),
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych,
- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień, bądź innych imprez muzycznych,

- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry),
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców.

2. Kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

E t a p p i e r w s z y :

Uczeń:

- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami – potrafi nazwać części gitary i umie obchodzić się należycie z instrumentem,
- zachowuje prawidłową postawę z instrumentem oraz nienaganny aparat obu rąk i ich niezależność,
- dba o właściwy dobór akcesoriów (krzesło, ustawienie pulpitu, oświetlenie oraz wykorzystanie podnóżka, podgitarnika lub poduszki),
- zna topografię dźwięków na gryfie w I pozycji
- potrafi kontrolować jakość wydobywanego dźwięku techniką tirando i rytm w utworach jednogłosowych;
- realizuje proste dwudźwięki z wykorzystaniem pustych strun,
- potrafi różnicować dynamikę w podstawowym zakresie: piano, mezzoforte, forte,
- prawidłowo realizuje rytm z rozróżnieniem różnych grup rytmicznych, pauz i zasad prawidłowego akcentowania,
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce zarówno w arpeggio jak i przebiegach gamowych,
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie,
- pielęgnuje instrument i przestrzega zasad właściwego korzystania z instrumentu.

E t a p d r u g i :

Uczeń:

- orientuje się w podstawowym nazewnictwie notacji muzycznej oraz oznaczeń dla obu rąk,
- posługuje się metronomem i tunerem lub kamertonem,
- prawidłowo realizuje proste dwudźwięki i trójdzźwięki,
- opanował ćwiczenia ruchowe przygotowujące do zmiany pozycji,
- zna topografię dźwięków na gryfie do V pozycji,
- potrafi różnicować dynamikę z zastosowaniem: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo i diminuendo
- umiejętnie stosuje zasady frazowania oraz środki artykulacyjne w grze legato, portato, staccato
- posiada umiejętność wydobywania pojedynczego legata lewej ręki;

- prawidłowo realizuje rytm z rozróżnieniem różnych grup rytmicznych (rytm punktowany, triole), pauz i zasad prawidłowego akcentowania,
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce w arpeggio
- potrafi podkreślić linię melodyczną stosując uderzenie apoyando,
- prawidłowo realizuje chwytów z małe barre,
- pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów,
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie.

Etap trzeci:

Uczeń:

- potrafi samodzielnie nastroić instrument,
- zna topografię dźwięków na gryfie do XII progu na wszystkich strunach,
- wykazuje prawidłową znajomość podziału wartości rytmicznych w zakresie od całej nuty do szesnastki z uwzględnieniem precyzji rytmicznej
- prawidłowo realizuje nieregularne grupy rytmiczne: triole oraz akcenty w rytmach z zastosowaniem synkopy,
- potrafi różnicować dynamikę z zastosowaniem: pianissimo, piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, fortissimo, crescendo i diminuendo
- umiejętnie stosuje zasady frazowania oraz środki artykulacyjne w grze legato, portato, staccato
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce zarówno w arpeggio jak i przebiegach gamowych,
- rozróżnia umiejętnie zastosowanie technik prawej ręki: tirando i apoyando,
- wydobywa głośno i czytelnie dźwięki stosując technikę legato lewej ręki pojedyncze i w ozdobnikach,
- potrafi prowadzić niezależnie głosy w prostych formach polifonicznych,
- potrafi realizować dwudźwiękowe pochody tercjowe i sekstowe w wolnym tempie,
- prawidłowo i czysto realizuje wielodźwięki,
- prawidłowo realizuje zmiany chwytów z zastosowaniem barre,
- czytelnie wykonuje proste ozdobniki: przednutki długie, krótkie, mordent,
- czysto realizuje chwytów z rozszerzonym układem lewej ręki,
- potrafi czysto wydobywać flażolety naturalne,
- posiada umiejętność stosowania prostych technik perkusyjnych: golpe, rasqueo, strumming,
- pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów,
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie

E t a p c z w a r t y :

Uczeń:

- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami – potrafi nazwać części gitary i umie obchodzić się należycie z instrumentem,
- zachowuje prawidłową postawę z instrumentem oraz nienaganny aparat obu rąk i ich niezależność,
- orientuje się w podstawowym nazewnictwie notacji muzycznej oraz oznaczeń dla obu rąk,
- zna topografię dźwięków do XIX progu na strunach wiolinowych,
- poprawnie odczytuje *a` vista* prosty utwór solowy lub kameralny w wolnym tempie,
- samodzielnie odczytuje zapis nutowy i analizuje własną grę pod kątem realizacji wskazówek nauczyciela, interpretacji i poprawności technicznej,
- prawidłowo realizuje nieregularne grupy rytmiczne: triole, sekstole oraz akcenty w rytmach latynoamerykańskich z zastosowaniem synkopy oraz puls utworów w stylu swing lub blues
- potrafi różnicować utwory w zakresie: dynamiki, frazowania, agogiki i ogólnej interpretacji dzieła muzycznego zgodnie z zapisem nutowym,
- umiejętnie stosuje środki artykulacyjne w grze legato, non legato, portato, staccato,
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce zarówno w arpeggio jak i przebiegach gamowych,
- rozróżnia umiejętne zastosowanie technik prawej ręki: tirando i apoyando,
- wydobywa głośno i czytelnie dźwięki stosując technikę legato lewej ręki,
- potrafi prowadzić niezależnie głosy w formach polifonicznych,
- potrafi realizować poprawnie w wolnym tempie technikę tremolo,
- prawidłowo i czysto realizuje wielodźwięki
- prawidłowo realizuje zmiany chwytów z zastosowaniem barre,
- czysto zmienia pozycje z zastosowaniem techniki glissando i skokowo bez niego,
- czytelnie wykonuje ozdobniki: przednutki pojedyncze i podwójne, mordent, tryl, toczek,
- potrafi zastosować sztuczne flażolety,
- czysto realizuje chwytty z rozszerzonym układem lewej ręki,
- potrafi zastosować wibrację na pojedynczym dźwięku,
- potrafi zastosować proste zmiany agogiczne: accellerando, allargando, ritenuto, rallentando, rubato w miniaturze romantycznej po współczesną,
- samodzielnie opracowuje łatwe utwory pod względem techniczno-wykonawczym (aplikatura, frazowanie, dynamika, interpretacja),
- wykorzystuje wiedzę z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych do zrozumienia i wykonywania utworów gitarowych,
- realizuje różne formy muzykowania zespołowego (np. zespoły gitarowe, akompaniament lub zespoły kameralne z udziałem innych instrumentów),
- wykonuje utwory z różnych epok (od renesansu do muzyki współczesnej) i gatunków: miniatury instrumentalne, formy cykliczne w całości lub wybrane części,
- wykonuje z pamięci wybrane utwory;
- wykonuje gamę C-dur oraz gamy krzyżkowe do czterech znaków – jednogłosowo, w tercjach i sekstach,
- zna podstawowe akordy durowe i molowe w wyżej wymienionych tonacjach,

- z pomocą nauczyciela planuje swoją pracę domową,
- *nie ma problemów z opanowaniem pamięciowym zadanego utworu,*
- *opanował umiejętność swobodnej gry powyżej XII pozycji,*
- *potrafi umiejętnie zastosować środki wyrazowe charakterystyczne dla danego stylu muzycznego i formy muzycznej,*
- *prawidłowo realizuje uderzenia techniką rasqueado,*
- *biegle posługuje się techniką gamową w pochodach pojedynczych i dwudźwiękami,*
- *sprawnie posługuje się techniką dwudźwiękową w pochodach oktaowych i decymowych,*
- *potrafi realizować szybkie tremolo,*
- *gra swobodnie zmiany akordowe z zastosowaniem barre,*
- *potrafi samodzielnie różnicować środki brzmieniowe wykorzystując artykulację sul ponticello, sul tasto,*
- *pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów,*
- *wykonuje opracowane samodzielnie utwory dowolne oraz etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych,*
- *w muzyce kameralnej potrafi wchodzić w interakcję z innymi instrumentalistami dostosowując szybko swoją partię do brzmienia całego zespołu,*
- *jego grę cechuje nienaganna od strony technicznej, wrażliwość na dźwięk i muzykalność.*

Etap piąty:

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony w wymaganiach edukacyjnych dla szkoły muzycznej I stopnia,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami – potrafi nazwać części gitary i umie obchodzić się należycie z instrumentem,
- zachowuje prawidłową postawę z instrumentem oraz nienaganny aparat obu rąk i ich niezależność,
- orientuje się w podstawowym nazewnictwie notacji muzycznej oraz oznaczeń dla obu rąk,
- wykazuje prawidłową znajomość podziału wartości rytmicznych w zakresie od całej nuty do trzydziestodwójki z uwzględnieniem precyzji rytmicznej,
- nie ma problemów z opanowaniem pamięciowym zadanego utworu,
- opanował umiejętność swobodnej gry powyżej XII pozycji i znajomość topografii dźwięków na całym gryfie,
- biegle posługuje się techniką gamową w pochodach pojedynczych i dwudźwiękami,
- wykonuje gamy powyżej czterech znaków – jednogłosowo, w tercjach, sekstach, oktawach i decymach,
- sprawnie posługuje się techniką dwudźwiękową w pochodach oktaowych i decymowych,
- potrafi umiejętnie zastosować środki wyrazowe charakterystyczne dla danego stylu muzycznego i formy muzycznej,

- prawidłowo realizuje uderzenia techniką rasqueado,
- potrafi realizować szybkie tremolo,
- gra swobodnie zmiany akordowe z zastosowaniem barre,
- potrafi samodzielnie różnicować środki brzmieniowe wykorzystując artykulację sul ponticello, sul tasto,
- pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów,
- wykonuje opracowane samodzielnie utwory dowolne oraz etudy o zróżnicowanych problemach technicznych,
- w muzyce kameralnej potrafi wchodzić w interakcję z innymi instrumentalistami dostosowując szybko swoją partię do brzmienia całego zespołu,
- jego grę cechuje nienaganność od strony technicznej, wrażliwość na dźwięk i muzykalność.

Działania podejmowane przez nauczyciela w obszarze opanowania podstawowych umiejętności gry na instrumencie muszą być powiązane w pewien logiczny ciąg. Nowy materiał nauczania powinien bazować na umiejętnościach już zdobytych oraz wprowadzać nowe elementy techniczne, pozwalające na rozwój ucznia. Należy zwrócić uwagę na atrakcyjny dla ucznia dobór repertuaru i zachować odpowiednie proporcje między materiałem ćwiczeniowym, na którym uczeń zdobywa umiejętności ruchowo – wykonawcze i materiałem „repertuarowym”, na którym uczeń przyswaja sobie obok umiejętności technicznych także umiejętności interpretacyjno – wykonawcze.

Sposoby realizacji celu :

- dobranie odpowiedniej wielkości gitary, podnóżka lub podgitarnika,
- zabawy ruchowe dla obu rąk przygotowujące do prawidłowej postawy (prawidłowego ułożenia aparatu do gry na instrumencie oraz stymulujące bodźce pomagające napinać i rozluźniać partie mięśni odpowiedzialnych za pracę rąk w czasie gry) wg metody zaproponowanej przez Scotta Tennanta w „Pumping Nylon”,
- zabawy wyrabiające koncentrację i skupienie czyli „trafianie” we wskazany przez nauczyciela punkt na instrumencie wspomagający nazywanie budowy części instrumentu,
- zabawy rytmiczne w „stukanie” palcami obu rąk wyrabiające koordynację i przygotowujące do akcji palców na strunach,
- ćwiczenia na pustych strunach tirando wraz z kontrolą jakości dźwięku najpierw pojedynczymi palcami, później naprzemiennie w różnych kombinacjach na jednej strunie, później na dwóch, trzech i czterech - przygotowanie do arpeggio,
- granie akompaniamentu rytmicznego na pustych strunach do melodii wykonywanych przez nauczyciela (opracowania T. Stachak i R. Ciborowskiego)
- studia „nieme” wg A. Krauzowicza dla lewej ręki
- zapoznanie z topografią dźwięków na gryfie w I etapie w I pozycji a później w wyższych pozycjach (ćwiczenia i proste melodie opr. T. Stachak i R. Ciborowskiego)
- nauka śpiewania z pamięci prostych piosenek, granych później na instrumencie ze słuchu i z nut,

- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych,
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek),
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń),
- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń),
- praca nad precyzją rytmiczną (klaskanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem),
- ćwiczenia rozwijające technikę dwudźwiękową i akordową (stopniowanie trudności – zaczynamy od interwałów, w których jeden dźwięk jest pustą struną),
- granie tematów z wariacjami jako formy rozwijającej różnorodną artykulację, np. wariacje do znanych melodii ludowych, klasycznych arii operowych, tematów z gier i filmów dla dzieci oraz popularnych piosenek opr. przez A. Vinitskiego, R. Ciborowskiego, F. Carulliego, M. Carcassiego i innych,
- rozwijanie umiejętności czytania *a vista*, wytyczenie kierunku pracy w domu, unikanie błędów w pierwszym etapie pracy, a w przyszłości podniesienie jakości samodzielnie podejmowanych działań,
- samodzielne czytanie łatwych utworów w domu,
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem oraz analiza swoich nagrań video z występów).

\

3. Przygotowanie do występów publicznych

E t a p p i e r w s z y :

Uczeń:

- uczestniczy w publicznych występach jako solista lub kameralista,
- stosuje poznane zasady zachowania się na estradzie oraz kryteria doboru ubioru,
- kreatywnie współpracuje z nauczycielem lub innymi wykonawcami,
- realizuje proste założenia muzyczne, dotyczące artykulacji, dynamiki i ogólnego wyrazu artystycznego.

E t a p d r u g i :

Uczeń:

- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator,
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób
- opanował sposoby koncentracji w trakcie występu,
- poznał i stosuje różne techniki zapamiętywania utworów,
- współpracuje z kolegami w zespole,
- zdobył praktykę estradową,
- realizuje na estradzie założenia muzyczne (artykulację, dynamikę, dba o jakość i estetykę dźwięku oraz ogólny wyraz artystyczny),
- dokonuje krytycznej oceny swojej prezentacji,
- poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych,
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca.,

Sposoby realizacji celu:

- uczeń jest poinstruowany przez nauczyciela odnośnie sposobu zachowania się na estradzie oraz ubioru,
- na próbach poprzedzających właściwy występ nauczyciel omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy,
- poprzez nagrywanie występów dokonuje analizy zachowania się na estradzie, problemów techniki wykonawczej, oraz ocenia stopień zrealizowania celów artystycznych,
- poprzez wspólne próby kształtowana jest umiejętność współpracy pomiędzy członkami zespołu,
- od początku uczniowi są wdrażane różne techniki zapamiętywania utworów.

KRYTERIA OCENIANIA UCZNIĄ

Oceny klasyfikacyjne ustala się w stopniach, przy wykorzystaniu pomocniczej skali punktowej:

Ocena celująca (6) 25 punktów – uczeń opanował materiał na daną klasę w sposób celujący, gra bezbłędnie technicznie i interesująco od strony muzycznej, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego.

Ocena bardzo dobra (5) 21-24 punkty – uczeń opanował materiał danej klasy, gra bardzo dobrze pod względem technicznym, muzycznym i aparatowym, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły.

Ocena dobra (4) 16-20 punktów – uczeń opanował materiał danej klasy, gra poprawnie technicznie i muzycznie ale z małymi usterkami.

Ocena dostateczna (3) 13-15 punktów – uczeń słabo opanował minimum programowe danej klasy, gra z niedociągnięciami technicznymi i muzycznymi.

Ocena dopuszczająca (2) 11-12 punktów – uczeń nie opanował całego materiału danej klasy, gra z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi. Taka ocena uzyskana na koniec I semestru powinna być dla ucznia sygnałem alarmowym. Przy intensywnej pracy może i powinien nadrobić braki. Ocena ta uzyskana na egzaminie promocyjnym skutkuje skreśleniem z listy uczniów.

Ocena niedostateczna (1) do 10 punktów – uczeń nie opanował materiału danej klasy i nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój techniczny i muzyczny.

Kryteria oceny uczniów w pewnej mierze powinny zależeć od możliwości słuchowych, manualnych, zdrowotnych i warunków domowych. Głównym celem oceny winno być oddziaływanie wychowawcze, dlatego czasem warto podwyższyć ocenę uczniowi mniej zdolnemu, lecz pilniejszemu i robiącemu postępy, a obniżyć ocenę uczniowi uzdolnionemu, który nie pracuje systematycznie.

WYMAGANY ROCZNY MINIMALNY ZAKRES LITERATURY MUZYCZNEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH KLAS ORAZ PROGRAM EGZAMINU PROMOCYJNEGO

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy I:

- Ćwiczenia lub utwory na każdej strunie na znajomość nazw nut i położenia dźwięków na gryfie w I pozycji
- Ćwiczenia lub utwory na realizację prostych grup rytmicznych: całe nuty, półnuty, ćwierćnuty, ósemki, szesnastki
- Ćwiczenia lub utwory na artykulację tirando i proste arpeggio z wykorzystaniem pustych strun
- Ćwiczenie lub miniatura na tłumienie pauz
- Ćwiczenie lub miniatura z zastosowaniem dwugłosowości (dwudźwięki)

Program egzaminu promocyjnego:

- etiuda, ćwiczenie lub utwór o charakterze technicznym na jeden z problemów
- miniatura o charakterze melodycznym

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy II:

- gamy przez jedną i dwie oktawy
- etiudy lub ćwiczenia na technikę arpeggio
- ćwiczenia lub utwory na zastosowanie legato lewej ręki
- ćwiczenie lub utwór na zastosowanie trójdźwięku w I pozycji
- ćwiczenie lub miniatura z zastosowaniem chwytu małe barre
- utwór z zastosowaniem zmian pozycji

Program egzaminu promocyjnego:

- etiuda, ćwiczenie lub utwór o charakterze technicznym na jeden z problemów
- 2 utwory dowolne w tym jeden o charakterze melodycznym

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy III:

- Gamy przez 2 oktawy, pasaże i kadencje
- 6 Etiud, ćwiczeń lub miniatur na różne problemy techniczne
- Prosta Sonatina, Rondo lub forma wariacyjna
- Utwór muzyki dawnej
- Utwór muzyki współczesnej

Program egzaminu promocyjnego:

- Etiuda, Preludium lub Kaprys na problem techniczny
- Rondo, Sonatina lub Wariacje
- Miniatura

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy IV:

- Gamy przez dwie i trzy oktawy ze zmianą pozycji
- Dwudźwięki: tercje
- 6 Etiud, Kaprysów lub miniatur na różne problemy techniczne
- Prosty utwór polifoniczny

- Dwie części utworu cyklicznego o zróżnicowanym charakterze
- Miniatura

Program egzaminu promocyjnego:

- Etiuda, Preludium lub Kaprys na problem techniczny
- Rondo, Sonatina lub Wariacje lub 2 części Suity
- Miniatura

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy V:

- Gamy i interwały: tercje i seksty
- 6 Etiud, Kaprysów lub miniatur na różne problemy techniczne
- utwory kameralne
- Utwór cykliczny jak suita, sonata lub wariacje
- Miniatura współczesna
- Utwór muzyki dawnej

Program egzaminu promocyjnego:

- 2 utwory na problem techniczny do wyboru: etiudy, kaprysy, preludia,
- 2 części suity lub partity lub 1 część sonaty lub wariacje
- Miniatura

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy VI:

- Gamy i interwały: tercje, seksty i oktawy
- 6 Etiud, Kaprysów lub miniatur na różne problemy techniczne
- utwory kameralne
- Cały utwór cykliczny – suita, sonata lub wariacje
- Miniatura współczesna
- Utwór muzyki dawnej

Program egzaminu promocyjnego:

- 2 utwory na problem techniczny do wyboru: etiudy, kaprysy, preludia,
- 2 części suity lub partity lub 1 część sonaty lub wariacje
- Utwór dowolny: Miniatura klasyczna, romantyczna lub współczesna (może to być utwór kameralny)

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy VII:

- Gamy i interwały powyżej czterech znaków,
- 6 Etiud, Kaprysów lub miniatur na różne problemy techniczne
- utwory kameralne
- Cały utwór cykliczny – suita, sonata lub wariacje
- Miniatura współczesna
- Utwór muzyki dawnej

Program egzaminu promocyjnego:

- Utwór muzyki dawnej,
- Wariacje lub 2 części suity lub 1 część sonaty lub koncertu,
- 2 utwory o charakterze technicznym,
- Utwór dowolny: Miniatura klasyczna, romantyczna lub współczesna (może to być utwór kameralny)

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy VIII:

- Gamy i interwały: tercje, seksty, oktawy i decymy,
- 6 Etiud, Kaprysów lub miniatur na różne problemy techniczne
- utwory kameralne
- Cały utwór cykliczny – suita, sonata, koncert lub wariacje
- Miniatura współczesna
- Utwór muzyki dawnej

Program egzaminu dyplomowego:

- Utwór muzyki dawnej,
- Utwór cykliczny jak suita, sonata, wariacje lub koncert,
- 2 utwory o charakterze technicznym,
- Utwór dowolny: Miniatura klasyczna, romantyczna lub współczesna (może to być utwór kameralny)

EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA

Uczeń:

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- 3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- 4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- 5) wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- 6) rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- 7) publicznie prezentuje swoje dokonania;
- 8) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- 9) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- 10) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- 11) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- 12) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- 13) ocenia jakość wykonywanych zadań;
- 14) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- 15) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 16) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 17) wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- 18) organizuje swoją indywidualną pracę;
- 19) systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- 20) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- 21) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 22) jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- 23) potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

LITERATURA GITAROWA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE NAUCZANIA

Poniższy wykaz literatury należy traktować jako propozycje do realizacji wybranych zagadnień z przedstawionych w tym programie. Zamieściłem przykładowy repertuar do wyboru w całym procesie nauczania w klasach I-VIII. Utwory, ćwiczenia lub etiudy dostosowuję do umiejętności ucznia, umożliwiając mu utrwalenie umiejętności już zdobytych, a także wprowadzanie nowych elementów. Uzupełniam go o nowe propozycje autorskie oraz najciekawsze publikacje ukazujące się na rynku muzycznym w kolejnych latach.

- J. Powroźniak - Szkoła gry na gitarze i gitarze hawajskiej - PWN
J. Powroźniak - ABC gitary, czyli jak Hania na gitarze grać się nauczyła - PWN
J. Powroźniak - Wybór etiud na gitarę - PWN
J. Powroźniak - cykl „Grajmy na gitarze” – PWN
J. Powroźniak – Studium techniki gitarowej
J. Powroźniak – Pierwsze kroki gitarzysty
J. Powroźniak – Skarbczyk gitarzysty
J. Powroźniak- Moja gitara
J. Powroźniak- Klasyki gitary
- J. Powroźniak – Studium techniki gitarowej
J. Jirmal – Szkoła gry na kytaru
J.S. Sagreras – Lecciones de Guitarra
W. Goetze – Fortschreitende Tonstücke
K. Sosiński – Materiały do nauki gry na gitarze – PWN
T. Stachak - Gitara pierwsza klasa – Euterpe
T. Stachak - Gitara ekstra klasa - Euterpe
A. Krauzowicz - Metoda i nauka gry na gitarze tom I i II - Classical Guitar-Series Didactics
D. Kreidler - Szkoła na gitarę tom I i II - Schott
J. Cardoso - Nauka i metoda techniki gitarowej - Professional Music Press
R. Ziemiański - Repertuar początkującego gitarzysty - Akord Warszawa
A. Krauzowicz - Metoda i nauka gry na gitarze - Classical Guitar-Series Didactics
D. Kreidler - Szkoła na gitarę - Schott
J. Cardoso - Nauka i metoda techniki gitarowej - Professional Music Press
R. Ziemiański - Repertuar początkującego gitarzysty - Akord Warszawa
S. Mroński- Łatwe utwory na gitarę
F. Sor – Lessons op 60
S. Rak – Zbiór łatwych utworów
A. Vinitski - Moja Gitara – Marcus
A. Vinitsky – Etiudy na gitarę
D. Aguado - Etiudy
M. Giuliani – 120 Right Hand Studies op1
F. Carulli – Elementary Guitar Method
F. Carulli – 24 preludes op 114
F. Carulli – Miniatures op 121, 211, 241, 246

M. Carcassi – Methode Complete pour Guitare
F. Molino - Methode pour La Guitare
F. Sor – Lecons progressives pour la Guitare op 31
F. Sor – Progressives petit pieces pour la Guitare op 44
F. Sor – Lessons op 60
F. Sor – Etiudy op 6
Sor-Coste – Metodo Completo
A. Eggers – Guitar-skole
W. Goetze – Tanzbuch fur alle Gitarrespieler
M. Langer – Łatwe utwory
L. Brouwer – Etudes simples
L. Brouwer – Nuevos Estudios Sencillos
H. Villa-Lobos – Preludia I Etiudy,
Łatwe sonatyny i wariacje na gitarę klasyczną – opr. B. J. Oberbek – PWM
J. Cardoso- Suite de los Mita I
M. Drożdżowski – Dźwiękiem malowane
M. Drożdżowski – Utwory dziecięce na gitarę
M. Drożdżowski – Etiudy na gitarę z. I
D. Aguado – Metodo Para Guitarra
M. Giuliani – Etiudy op100, 31, 51
M. Giuliani – Small pieces op 50
M. Giuliani – Etiudy op 48
M. Giuliani – 12 Waltzes op 57
M. Giuliani – Sonatine op 71 nr1
M. Carcassi – Methode Complete pour Guitare
M. Carcassi – Kaprysy 1-6 op 26
F. Sor – Exercices op 35
M. Carcassi – 25 Etiud op 60
L. Legnani – Caprices op 250
A. Carlevaro – Microestudios 1-8
A. Carlevaro – Ćwiczenia na lewą rękę
J. S. Sagreras – Seria Didactica para Guitarra z I do V
E. Pujol – Szkoła gry na sześciostrunnej gitarze
E. Pujol - Etiudy
G. Sanz – Petit Pieces
R de Visee - Petit Pieces
L. Roncalli - Petit Pieces
J. A. Losy – Pieces de guitare
L. Milan – VI Pavanas
G. A. Brescianello – Partiten fur Gitarre
A. Vivaldi – Koncerty C i D, Trio C i d
Stari španělští mistři – Kytarová Sóla
Aus Tabulaturen des 16. - !8, Jahrhunderts – Leichte Stücke Für Gitarre Oder Laute
The Classic Guitar Collection – Amsco
Klassiker Der Gitarre – VEB Deutscher Verlag
The Guitar Music of Spain vol 1 – Wise Publications/ Union Musicales Ediciones S.L.
Sonatyny i sonaty klasyczne na gitarę – PWM

Współczesne utwory różne oraz projekty autorskie uzupełniające powyższe zagadnienia.

GRA A VISTA

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Sprawne wykonanie zapisu nutowego na instrumencie

Uczeń wykonuje na instrumencie dostosowane do jego możliwości utwory muzyczne bez uprzedniego ćwiczenia.

2. Łączenie wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi

Uczeń wykorzystuje w grze a vista podstawowe umiejętności w zakresie gry na instrumencie oraz wiedzę ogólnomuzyczną.

3. Samodzielne opracowywanie utworów

Uczeń samodzielnie przygotowuje i wykonuje dostosowane do jego możliwości utwory muzyczne.

4. Rozbudzanie zainteresowania literaturą muzyczną

Uczeń poznaje w sposób praktyczny literaturę muzyczną spoza bieżącego repertuaru.

5. Przygotowanie do gry zespołowej

Uczeń wykorzystuje umiejętność gry a vista w pracy zespołowej.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Sprawne wykonanie zapisu nutowego na instrumencie

Sposoby realizacji celu:

- 1) W etapie I nauczania uczeń realizuje prosty rytm utworu klaszcząc lub stukając,
- 2) Przed zagranieciem jednogłosowej linii melodycznej wskazane jest najpierw jej zaśpiewanie,
- 3) Korzystając ze wzroku i słuchu uczeń stara się grać melodię razem z nauczycielem,
- 4) Uczeń powinien umieć wskazać błędy, które popełnił w czasie wykonania utworu.

2. Łączenie wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi

Sposoby realizacji celu:

- 1) W II etapie nauczania uczeń powinien już zwracać uwagę na znaki przykluczowe,
- 2) przed zagranieciem powinien zwrócić uwagę na metrum i rozłożenie akcentów w celu określenia właściwej pulsacji w utworze,
- 3) w przykładach może pojawić się już niejednolity rytm np. punktowany ćwierćnuta z kropką i ósemka czy synkopa.
- 4) W III etapie mogą pojawić się mieszane grupy rytmiczne złożone z ósemek i szesnastek a także nieregularne jak triola ósemkowa.
- 5) metrum parzyste i nieparzyste
- 6) zmiany pozycji na gryfie w obrębie I do V-tej
- 7) uczeń powinien umieć odczytać utwór dwugłosowy lub prosty trzygłosowy zawierający podstawowe dwudźwięki (pochody tercjowe lub sekstowe) lub trójdźwięki (durowe lub mollowe)
- 8) W IV etapie uczeń porusza się w skali instrumentu od I do XII progu – umiejętność prawidłowej zmiany i określenia pozycji na instrumencie.
- 9) orientacja o podstawowej budowie formalnej utworów: podział na frazy, zdania, okresy i części utworu,
- 10) odczytanie i właściwa realizacja określeń dotyczących tempa, dynamiki, artykulacji,

zmian agogicznych czy wykorzystania odpowiedniej techniki gitarowej.

3. Samodzielne opracowywanie utworów

Sposoby realizacji celu:

- 1) Na dalszych etapach nauki uczeń powinien umieć samodzielnie rozczytać zadany utwór określając prawidłowo tonację, metrum, charakter i styl utworu,
- 2) proponuje własną interpretację wskazując punkty kulminacyjne czy określając dynamikę lub sposoby artykulacji dla danych fragmentów utworu,
- 3) w problematycznych miejscach nauczyciel podpowiada prawidłowe rozwiązania zgodnie z obowiązującym kanonem charakterystycznym dla danej epoki i wyjaśnia różnice stylistyczne i czuwa nad doborem przez ucznia odpowiednich środków wyrazu.

4. Rozbudzanie zainteresowania literaturą muzyczną

Sposoby realizacji celu:

- 1) Nauczyciel proponuje wysłuchanie różnych wersji danego utworu korzystając z Internetu: platform streamingowych jak np. Spotify, Deezer itp. lub Youtube lub z własnych zbiorów płytowych,
- 2) zapoznaje z genezą powstawania niektórych utworów objaśniając ich miejsce i znaczenie dla historii i kultury muzycznej,
- 3) proponuje szeroki repertuar z różnych epok, jak również najnowsze propozycje z literatury gitarowej powstałe specjalnie z przeznaczeniem dydaktycznym dla młodzieży,
- 4) zachęca ucznia do wyrażania własnej opinii dotyczącej poznawanych utworów.

5. Przygotowanie do gry zespołowej

Sposoby realizacji celu:

- 1) Wykonywanie przez uczniów na instrumencie wspólnie z nauczycielem lub innymi członkami zespołu utworów a'vista dostosowanych do ich możliwości,
- 2) propozycje do samodzielnego przygotowania utworu do wspólnego wykonania z nauczycielem lub innymi kolegami,
- 3) współdziałanie i nawiązywanie poprawnych relacji z innymi członkami zespołu,
- 4) budzenie poczucia odpowiedzialności za swoje działania mające wpływ na osiągnięcie sukcesu całej grupy.